Nr. 105. Kraków, Sobota 22 grudnia 1923. Rok I

KURJER WIECZORNY

wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcja: ulica Dunajewskiego Nr. 4 Telefon Nr. 4490 Konto czekowe P. K. O. Nr 152670

Prenumerata miesięczna bez odnoszenia 1100000. Mk, z odnoszeniem lub przesyłką pocztową 1,250.000 Mkp. Zagranicą miesięczne 2.500.000 Mkp. Cena numeru 50.000 M.

Ceny ogłoszeń za 1 wiersz milimetrowy: Zwykłe 16.000 Mk. Nadesłane 36.000 Mkp. Po kronice 48.000 Mk. Na pierwszej stronie i między giełdami 64.000 Mk. Ogłoszenia zamiejscowe 25% drożej. — Ogłoszenia zagraniczne 100% droższe. — Ceny powyższe obowiązują od dnia z miany w nagłówku.

Administracja: ulica Dunajewskiego Nr. 5 Telefon Nr. 1310 Konto czekowe P. K. O. Nr 152670

Dyktatura finansowa

Kraków, 22 grudnia.

Rząd dra Grabskiego z wielkim pośpiechem opracował ustawę o nadzwyczajnych pełnomocnictwach dla siebie w zakresie podatków, finansów państwowych, administracji dóbr państwowych, ustawodawstwa walutowego i redukcji urzędów i urzędników.

We wszystkich tych dziedzinach rząd ma mieć pełnomocnictwo do wydawania rozporządzeń podpisywanych przez prezydenta Rzeczypospolitej z ważnością ustaw natychmiast obowiązujących.

Jak widzimy pełnomocnictwa te, termin trwania których limituje projekt ustawy do 21 grudnia 1924 r., wyjmują z pod kompetencji sejmu bez mała całe ustawodawstwo skarbowe, przekazując je rządowi, który ze swej strony ma tylko zawiadamiać sejm o wydanych rozporządzeniach. Na podstawie tych pełnomocnictw rząd mógłby przeprowadzać wszelkie zmiany w układaniu stawek podatkowych, ale bez prawa stwarzania nowych podatków, mógłby zaciągać pożyczki państwowe do wysokości pół miljarda franków złotych, zatwierdzić statut Banku Biletowego, wprowadzić nową monetę, zlikwidować P. K. K. P., sprzedawać lub wydzierżawiać przedsiębiorstwa, wreszcie przeprowadzać różne oszczędności w administracji państwowej przez redukowanie liczby urzędników lub zgoła znoszenie różnych urzędów.

Jak widzimy — pełna dyktatura finansowa rządu, w rzeczywistości zaś nawet nie rządu, lecz personalnie samego jego szefa dra Grabskiego. Skoro bowiem projekt ustawy wszystkie pełnomocnictwa w zakresie finansów i podatkowości daje ministro skarbu, a zaś pełnomocnictwa co do redukcyj administracyjnych prezydentowi ministrów, to stanowi to w praktyce wyposażenie w tak wielką władzę tylko dra Grabskiego w dwóch osobach — jako szefa rządu i jako ministra finansów.

Eksperymenty z tak rozległemi pełnomocnictwami i z całkowitem zawieszeniem kompetencji ciał ustawodawczych w kwestjach skarbowo-finansowych pierwsze zaczęły stosować Niemcy pod wrażeniem tegorocznej katastrofy walutowej. Dotychczasowe wyniki tych eksperymentów nie są bynajmniej zachęcające.

Takie dyktatorskie prawa nadawano w Niemczech rządom Stresemanna i Marxa, które bądź to opierały się bezpośrednio na wielkich koalicjach partyjno-parlamentarnych, będąc po prostu ich emanacjami, bądź to miały w innej drodze zapewnione poparcie stronnictw, ze względów taktycznych do większości nie należących (stosunek niemieckich socjalistów do obecnego gabinetu dra Marxa).

Natomiast całkowitą nowością jest fakt, że w prawa takiej dyktatury ubiega się rząd t. zw. „pozaparlamentarny" czyli taki, za który żadne stronnictwo sejmowe odpowiedzialności politycznej nie ponosi, który musi starać się o większość dla siebie w każdym poszczególnym wypadku na nowo, który wreszcie stanął u steru tylko dlatego, ponieważ sejm sam w obecnej chwili nie okazał się zdolnym do zorganizowania we własnem łonie dostatecznie silnej większości.

W takich warunkach żądanie uprawnień dyktatorskich przez rząd pozaparlamentarny dałoby się bronić jeszcze tylko wtedy, gdyby rząd ten z tytułu wyjątkowo wysokiego swego składu osobistego mógł rościć pretensje do tak bezgranicznego zaufania zarówno sejmu jak całej opinji publicznej w państwie. Ale także i pod tym względem rzecz przedstawia się więcej niż słabo.

Pod względem bowiem składu osobistego rząd nie legitymuje się nie tylko posiadaniem jakiegokolwiek uznanego autorytetu, ale nawet indywidualnościami wybitniejszemi poszczycić się nie może. Są to prawie wszystko ludzie szerszemu ogółowi nieznani, którzy mogą mieć przed sobą wspaniałą przyszłość, ale przeszłości znanej dostatecznie nie posiadają. Posiada ją jedynie sam szef gabinetu dr. Grabski, ale czy istotnie jest ona tego rodzaju, aby uzasadniała wyposażenie go na rok cały w prawa dyktatora finansowego Polski?

Oto pytanie! Odpowiedź na nie mieści się już w samem jego postawieniu...

Ze stron bardzo poważnych od dawna podnoszoną jest myśl utworzenia Rady naprawy skarbu. Poprzedni rząd chcąc osłonić swego kanclerza skarbu Kucharskiego, rozpiął był nad nim także taki parasol w postaci doradczej rady finansowej. Teraz gdy dr. Grabski występuje z żądaniem tak wielkich pełnomocnictw byłby właśnie najodpowiedniejszy moment załatwienia kwestji tego finansowego organu, jeżeli nie rządzącego to doradczego przynajmniej. Istnienie jego zmniejszałoby w każdym razie niebezpieczeństwo zamierzonej dyktatury.

Sytuacja w łódzkim przemyśle włókienniczym

Wydział statystyczny magistratu m. Łodzi przeprowadził ponownie ankietę w sprawie stanu zatrudnienia w łódzkim przemyśle włókienniczym. Ankietę obecną, podobnie jak i ankietę z października rb., zostały objęte fabryki łódzkie, zrzeszone w związku przemysłu włókienniczego w krajowym związku przemysłu włókienniczego, związku wykończalń i farbiarń okręgu łódzkiego oraz związku zawodowym właścicieli farbiarń zarobkowych, z niezrzeszonych zaś Widzewska Manufaktura.

Z innych niezrzeszonych fabryk, naogół zresztą drobnych, wypadło zrezygnować, ze względu na trudności, na jakie napotyka wydobycie od nich potrzebnych danych.

Ankieta obecna, odzwierciadlająca stan zatrudnienia w ostatnim tygodniu listopada rb. wykazała ogółem 94,261 robotników. Liczba ta zawiera w sobie zarówno tych robotników, którzy pracują sześć dni w tygodniu, jak i tych, którzy w mniejszym lub większym stopniu zostali dotknięci redukcją pracy. Jeżeli ogół zatrudnionych w przemyśle włókienniczym robotników podzielimy na grupy wedle ilości pracy w tygodniu, to okaże się, że najliczniejszą jest grupa pracujących 3 dni w tygodniu. Ta grupa liczy 30.919 robotników, co stanowi 32.8 proc. ogółu pracujących. Następnie idzie grupa pracujących 4 dni w tygodniu w sile 27.452 robotników, czyli 29,1 proc. ogółu pracujących, a dalej grupa pracujących pełny tydzień, licząca 24.948 robotników, czyli 26,5 proc. ogółu pracujących. Stosunkowo niewielkie ilości przypadają na grupy pięciodniowe i dwudniowe.

Grupa pięciodniowa liczy 6.006 robotników (6.4 proc.), grupa dwudniowa 4.936 (5.2 proc.).

Porównanie wyników tej ankiety z wynikami ankiety z października rb. wskazuje, że sytuacja uległa poważnemu pogorszeniu. Gdy w październiku r. b. sześć dni w tygodniu pracowało 35 proc. ogółu zatrudnionych wówczas robotników, w końcu listopada — jak to widzieliśmy — pełny tydzień pracy, a więc i pełny zarobek miało już tylko 26.5 proc. ogółu pracujących. Wspomniane pogorszenie sytuacji w dziedzinie stanu zatrudnienia w przemyśle włókienniczym staje się jeszcze widoczniejszem, jeśli się przyjrzeć liczbom, dotyczącym tych, którym redukcja pracy dała się najmocniej we znaki. Robotnicy, zatrudnieni 2 i 3 dni w tygodniu, stanowili w pierwszej połowie października rb. 13 proc. ogółu pracujących, a pod koniec listopada stanowili już 38 proc. Zastęp tych najciężej dotkniętych powiększył się więc znacznie. Jeżeli trafne jest założenie, że zarobki robotników, pracujących 2 lub 3 dni w tygodniu, nie wystarczają na najskromniejsze utrzymania, w takim razie w samym tylko zrzeszonym przemyśle włókienniczym, a więc poza bezrobotnymi i poza pracującymi w fabrykach, nie objętych związkami, mamy około 36.000 robotników, których położenie materjalne jest krytyczne.

TELEGRAMY

Trudności rządu francuskiego

Paryż, *22* grudnia. Zagadnieniem politycznem dnia jest kwestja dodatków drożyźnianych dla urzędników, która na nowo będzie rozpatrywana przez izbę. Rząd odrzuca nadal propozycję dodatku 1.800 franków miesięcznie, uczynił jednak szereg koncesyj, aby umożliwić deputowanym przyjęcie projektu rządowego. **W związku z tem przygotowuje opozycja nowy atak na rząd,** który w ciągu bieżącego tygodnia będzie musiał zająć zdecydowaną pozycję.

Przy końcu posiedzenia komisji finansowej izby, zakomunikował Poincare, że kwestję zaufania dla rządu postawi w chwili, gdy sprawa dodatków dla urzędników wejdzie w izbie w okres merytorycznych obrad.

Mowa Poincarego

Paryż, *22* grudnia. Poincare wygłosił w Izbie deputowanych przemówienie, w którem biorąc na siebie **całkowitą odpowiedzialność za politykę zagraniczną rządu,** oświadczył, że polityka ta nie obawia się światła, ani też sprzeciwów. Twierdzenia komunistów, którzy przedstawiają Francję jako państwo imperjalistyczne, mieszające się do spraw wewnętrznych Niemiec celem podtrzymania tam pangermanizmu, są właściwie wystąpieniami wrogiemi dla Francji w wysokim stopniu.

Poincare uważa w dalszym ciągu, że wszystko winno być podporządkowywane sprawie odszkodowań za wyrządzone szkody gwarancji, oraz bezpieczeństwa. Premjer podkreślił, że od 14 sierpnia 1922 r. począwszy na długo przed okupacją Zagłębia Ruhry Niemcy oświadczyły kategorycznie, iż chcą przerwać uskutecznianie wszelkich dostaw przewidzianych przez traktat wersalski. — Gdyby Niemcy chciały składać świadczenia w naturze, byłyby mogły zmusić do tego przemysłowców, którzy byli dość skłonni otworzyć kredyt rządowi Rzeszy. Poincare podkreślił, że dnia 1 stycznia 1923 roku uzyskał na poczet długu, wynoszącego 132 Miljardy, wpłatę 20 miljardów, czyli to, co rząd Rzeszy winien był zapłacić już w maju 192 r. Francja dała istotne dowody swego umiarkowania oraz cierpliwości. Gdybyśmy nie zajęli zagłębia Ruhry, Niemcy byliby zaprzestali wszystkich dostaw i będąc w posiadaniu węgla i żelaza w zagłębiu byliby odpowiedzieli na nasze żądania: „Przyjdźcie je wziąć". Podjęliśmy działanie w momencie najbardziej pomyślnym. Precydując z kolei stanowisko Francji, sojuszników i Niemiec. Poincare wykazuje, że propozycja niemiecka przyznawała Francji 15.500 miljonów, zaś klauzule ekonomiczne, zawarte w traktacie wersalskim przez przyjęcie niemieckich propozycji byłyby zostały zanulowane. Tego rodzaju podstępne propozycje prowadziły do całkowitego obalenia traktatu wersalskiego, oraz do odbudowy ekonomicznej Niemiec kosztem Francji i Belgji. Premjer podkreślił, że i Anglja odrzuciła te propozycje i oświadcza, że w sprawie tej zajął stanowisko zgodne z zapatrywaniami wszystkich sojuszników.

Niemcy zaprzestali oporu pod wpływem przymusu i przyparci do muru wobec przemożnej konieczności uniknięcia katastrofy wycofali w zupełności wszystkie swoje zarządzenia pod wpływem stanowiska stanowczego, zajętego przez Francję, która może być tylko dumna z przeprowadzonego działania.

Upór Torysów

Wiedeń, *22* grudnia. „Neue Freie Presse" donosi z Londynu, że konserwatyści w nowej Izbie nie wyrzekają się programu ceł ochronnych, a w mowie tronowej zawarty będzie ustęp. w którym rząd wyraźnie oświadcza, że konieczną jest ochrona rynku wewnętrznego w interesie zwalczania braku pracy, dalej zaproponuje mowa tronowa utrzymanie rozszerzonego systemu ceł protekcyjnych, a wreszcie zaleca dalszą budowę fortyfikacji w Singapore. Zdaje się być pewnem, że votum nieufności zgłoszone przez partję pracy będzie poparte przez Liberałów.

Anglja a Sowiety

Londyn, *22* grudnia. Dyplomatyczny sprawozdawca „Evening Standard" donosi, że w angielskich kołach rządowych czynione są przygotowania do uznania Rosji sowieckiej de iure. Członkowie partji liberalnej, Labour party i część konserwatystów w nowej Izbie gmin zobowiązali się przeforsować uznanie Rosji sowieckiej. W angielskich kołach handlowych i przemysłowych domagano się już od dłuższego czasu uznania Rosji sowieckiej i wskazywano na okoliczność, że w celu utrwalenia wpływów angielskich w Rosji koniecznem jest utworzenie na terenie republik sowieckich angielskich konsulatów. W kołach tych podkreślają, że obecnie nadarza się najlepsza sposobność dla utrwalenia gospodarczej hegemonji Anglji w Rosji sowieckiej.

Zachwiane stanowisko Sahma

Gdańsk, *22* grudnia. „Baltische Presse" donosi, że w kołach niemieckich nacjonalistów i w kołach niemieckich socjalistów narodowych w Gdańsku ujawnia się od pewnego czasu niechęć w stosunku do prezydenta senatu gdańskiego **Sahma.** Opozycja ta wzrasta do tego stopnia, że stanowisko prezydenta **Sahma uważa się za zachwiane.** Przyczyny tej opozycji kół prawicowych wobec prezydenta Sahma leży w dziedzinie polityki wewnętrznej. Koła prawicowe zarzucają Sahmowi, że nie występował z należytą energją wobec lewicy. Za męża zaufania prawicy oraz za następcę Sahma na stanowisku prezydenta Senatu gdańskiego uchodzi senator Volkmann, któremu koła prawicowe za wielką zasługę poczytują jego stanowisko w sprawach polskich i podatkowych.

Pożyczka dolarowa dla Niemiec

Paryż, *22* grudnia. Komisja reparacyjna zajmowała się na wczorajszem posiedzeniu sprawą pożyczki dla Niemiec, która ma być zaciągnięta w Ameryce do sumy **70** milionów dolarów. Równocześnie komisja reparacyjna postanowiła zaprosić telegraficznie rząd amerykański do wydelegowania 2 reprezentantów do komisji rzeczoznawców, która ma zbadać zdolności płatnicze Niemiec. Jak słychać reprezentantami tymi mają być generał Daves i Oven Joung.

Bomba w Hannowerze

Berlin, *22* grudnia. Wczoraj o 7-mej wieczorem rzucono w Hannowerze bombę na budynek rządowy, w którym mieszka Noske. Wybuch był tak silny, że wyleciały szyby w domach wzdłuż całej ulicy. Ofiar w ludziach nie było.

Zerwanie układu między robotnikami a pracodawcami

Düsseldorf, *22* grudnia. W przeprowadzonem tutaj referendum robotnicy odrzucili układ, zawarty 14 grudnia w Berlinie między przedstawicielami pracodawców a robotnikami.

Rosja za ograniczaniem zbrojeń

Wiedeń, *22* grudnia. „Neue Freie Presse" donosi z Rzymu: Według doniesień ze źródeł dyplomatycznych **Komisja Ligi Narodów** dla ograniczenia zbrojeń ma zaprosić do udziału w pracach także i **rząd sowiecki.** Cziczerin oświadczył już, że zaproszenie przyjmie, atoli pod warunkiem, że posiedzenia nie będą się odbywały na terenie szwajcarskim. Nie jest wykluczone, że to żądanie rosyjskie będzie przyjęte.

Synod moskiewski

Moskwa, *22* grudnia. W myśl zawartych układów z władzami cywilnemi synod wyznaczył duchownych dla obsługi kościołów ortodoksyjnych rosyjskich w Niemczech i we Włoszech.

Ostatnie wiadomości gospodarcze

SPÓŁKI AKCYJNE. Za okres czteroletni t. j. od stycznia 1919 r. — 1 stycznia 1923 r. ogólna ilość zatwierdzonych spółek akcyjnych wynosiła 607. Ilość zatwierdzonych spółek w okresie od 1 stycznia 1923 roku — 1 listopada 1923 r. wyniosła 175. Wynika z tego, że ilość zatwierdzonych spółek nie przedstawia większych wahań pomiędzy okresem ubiegłym (przeciętnie) oraz 1923 r. Wartość kapitału spółek zatwierdzonych w r 1923, czyli 175 spółek wynosi w tys. mkp. 138.056.180.

EKSPORT PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO. — Przemysł włókienniczy eksportuje obecnie do Austrji, Węgier, Rumunji, do państw półwyspu Bałkańskiego do państw bałtyckich, Francji i Anglji (i dla reaksportu. Eksport przemysłu bialsko-bielskiego zatoczył nawet szerszy krąg, sięgając Włoch, Ameryki, Dalekiego Wschodu, jak: Persji, Arabji, Mezopotamji, Indji, Chin, Japonji i t p. Należy zaznaczyć, że kraje powyższe już przed wojną były rynkami zbytu dla przemysłu bialsko-bielskiego.

KRONIKA

NUMER ŚWIĄTECZNY „Kurjera Wieczornego" ukaże się w poniedziałek rano w objętości 16 stron druku.

FATALNA OMYŁKA DRUKU. Do wczorajszego feljetonu pt.: „Podróż bez pieniędzy" wkradł się przykry błąd drukarski. Mianowicie „National Bank" który wyznaczył miljon dolarów nagrody mieści się nie we Florencji (Włochy), ale we Florydzie, najdalej na południe wysuniętej, cudownie egzotycznej części Ameryki północnej. Ponieważ między Florydą a Florencja istnieje pewna różnica — prostujemy.

BAJKI, które opowie dzieciom i młodzieży **Kazimiera Rychterówna,** we środę, 26 bm. w Starym Teatrze, wywołały ogólne zainteresowanie w naszem mieście, jak świadczy sprzedaż biletów u J. Lipskiego, Słowskowska 8.

FERJE ŚWIĄTECZNE W URZĘDACH. Ministerstwo spraw wewnętrznych zarządziło w podległych mu urzędach w okresie świąt B. Narodzenia normalne zakończenie urzędowania w poniedziałek 24 bm. o godz. 12 w południe, a rozpoczęcie we czwartek 27 bm. rano o zwykłej porze. W dni świąteczne utrzymane będą dyżury.

RUCH TRAMWAJOWY PODCZAS ŚWIĄT. W poniedziałek 24 bm. tj. w wilję Bożego Narodzenia będzie ruch tramwajowy odbywał się normalnie przez cały dzień, a we wtorek 25 rozpocznie się dopiero o godzinie 12 w południe.

DLA RODZIN PO POLEGŁYCH 6 LISTOPADA OFICERACH I ŻOŁNIERZACH. Akcyjne Tow. drukarskie i wydawnicze „Kurjer Zachodni" w Sosnowcu przesłało na ręce Wojewody krakowskiego kwotę 11,570.000 mkp. na rzecz rodzin po poległych 6 listopada br. w Krakowie oficerach, szeregowych i policjantach.

KRAKOWSKIE PORZĄDKI. Każda pora roku przynosi dla Krakowian specyficzne udręki, zatruwające pobyt i życie w pięknem skądinąd i kulturalnem mieście. Na wiosnę i w jesieni tonie miasto w obydnych kałużach błota, w lecie tumany kurzu zalepiają krtań i oczy, czyniąc mękę prawdziwą z każdej przechadzki, w zimie zaczyna się sezon gołoledzi. Magistrat spoczywa na laurach, wydawszy ogłoszenie o obowiązku posypywania chodników popiołem, policja ma widać inne zajęcia, niż pilnowanie stróżów, stróże zaś i stróżki w Krakowie, posiadają zdawna udokumentowany przywilej, iż nie wolno im nic więcej robić poza ściąganiem szpery. Łańcuch przyczynowy jest tedy zamknięty, przechodniom bowiem zostaje jedynie poniesienie skutków intensywnego działania magistracko-policyjno-stróżowskiego tj. potykanie się na zamarzniętych grudach, wywracanie się w bardziej ożywionych wypadkach i wymyślanie na porządki krakowskie. I tak w kółko, sezon za sezonem, rok za rokiem. Wylewa się jezdnie asfaltem, którego się nie konserwuje. Przychodzą dziury i wyboje, które się natomiast skrzętnie konserwuje. Potem wpada znany autokrata techniczny Magistratu na pomysł, że asfalt można łatać kostkami brukowemi. Nikt się temu wyrokowi sprzeciwić nie zdoła, w wykonaniu dodaje się tylko jeden warunek: robót przed późną jesienią i mrozami nie należy zaczynać. Znowu w kółko sezon za sezonem, rok za rokiem.

Obywatel Krakowa nigdy głośno nie szemrze. Woli znosić wszelakie udręki, woli kląć w zamkniętem kółku na niesłychane stosunki czystości i hygieny, niż jawnie i otwarcie wypowiedzieć walkę niedbalstwu, brudowi i brakowi inicjatywy.

Pono lekarze stwierdzić mieli w Krakowie nieproporcjonalnie wysoką ilość zapadłych na wątrobę. Nic dziwnego. Przez cały rok Boży puchnie nam wątroba od samego widoku ulic, stanu chodników i zaniedbania całego wyglądu zewnętrznego miasta.

CENY BONÓW GAZOWO-ELEKTRYCZNYCH zostają niezmienione do 28 bm. Można je nabywać aż do zamknięcia rachunków za okres XII. Spieszcie się więc z zakupywaniem bonów.

ZE SZTUKI. W salonie artystycznym Józefa Poznańskiego pt. „Sztuka i Reprodukcja" w Warszawie przy ul. Sienkiewicza 11 została wystawiona kolekcja obrazów, zawierająca dzieła prof. Józefa Pankiewicza, Jana Rubczaka, Kislinga, Haydena i Zawadowskiego.

Ze względu na harmonijne zgrupowanie wybitnych przedstawicieli obecnych tendencji malarskich, wystawa obudziła żywe zainteresowanie.

POSYPYWAĆ ULICE POPIOŁEM. Mimo polecenia Magistratu posypywanie ulic popiołem lub piaskiem nie wszędzie jest przestrzegane. Ponieważ grozi to niebezpieczeństwem połamania nóg, szczególnie osobom starszym, apelujemy do magistratu, by surowo karał nieprzestrzegających tego przepisu.

PRZY PODZIALE ZNALEŹLI SIĘ W KRYMINALE. Aresztowano Marjana Klimka i Franciszka Surmę w chwili, gdy w bramie jakiegoś domu przy ul. Podbrzezie, dzielili się łupem, pochodzącym z kradzieży na szkodę niewiadomego właściciela. Adama Wojnarowskiego z Mogiły aresztowano pod zarzutem kradzieży 8 kur na szkodę nieznanego właściciela. — Aresztowano również Franciszka Domanosa za kradzież krzesła na szkodę Heleny Holzer, właścicielki kawiarni przy ul. Wolnica.

PRZEDŚWIĄTECZNE KRADZIEŻE. W dniu dzisiejszym aresztowano około 30 osób pod zarzutem kradzieży. Chcieli się zapewne „odkuć" przed świętami.

PODROŻENIE PIWA. Z dniem wczorajszym podniesiono w restauracjach krakowskich cenę piwa o blisko 100 procent, I tak, duża szklanka piwa jasnego kosztuje obecnie 360 tys. mk. Mała flaszka porteru 380 tys. mk.

PODWYŻKA CENNIKA FRYZJERSKIEGO. Cech fryzjerów krakowskich podwyższył w dniu wczorajszym opłaty fryzjerskie. Golenie kosztuje obecnie 150 tys. mk., strzyżenie 300 i 350 tysięcy marek.

NOWA TARYFA DOROŻKARSKA w obrębie Wielkiego Krakowa: za każdy kwadrans jazdy ze stanowiska w dzień 300 tys. mk., w nocy 350 tys., za każdy kwadrans jazdy z dworców, teatrów itp. w dzień 300 tys., w nocy 350 tys. Pakunki wagi do 30 kg. nie podlegają opłacie. Za pakunki ponad 30 kg. do 50 kg. umieszczone na koźle należy się 25 tys. mk. Pakunków o wadze ponad 50 kg. dorożkarz nie jest obowiązany przyjmować. Za nocny kurs jazdy uważa się od 1 maja do 30 września włącznie czas od godzny 10 wieczór do 6 rano, zaś od 1 października do 30 kwietnia włącznie czas od godziny 9 do 7 rano.

Komunikaty teatralne i koncertowe

IX SYMFONJA BEETHOVENA wykonaną zostanie w całości we środę 26 bm. w Miej. Teatrze im Jul. Słowackiego po raz ostatni.

VIII. PORANEK SYMFONICZNY orkiestry Związku Zawod. Muzyków, poświęcony wyłącznie twórczości Czajkowskiego, odbędzie się w niedzielę 30 bm. w Miejskim Teatrze im. Jul. Słowackiego pod dyrekcją Józefa Śliwińskiego.

Z TEATRU IM. SŁOWACKIEGO. Dzisiaj poraz ósmy „Carewicz Aleksy", cieszący się niesłabnącą frekwencją publiczności od premjery. Jutro „Sen nocy letniej", który niebawem święcić będzie jubileusz 25 przedstawień w tym sezonie. Dyr. Trzciński nabył w Warszawie prawa grania komedji Jerzego Szaniawskiego „Ptak", której premjera odbywa się dzisiaj w „Rozmaitościach" i najnowszej a bardzo wesołej komedji Stefana Kiedrzyńskiego pt. „Dziwy życia", która grana będzie w Krakowie w kilka dni po premjerze warszawskiej. W święta wznawia teatr tradycyjne jasełka L. Rydla — „Betleem polskie" w pierwszorzędnej obsadzie. Reżyseruje M. Jednowski. Kolędy i śpiewy wykonają członkowie chóru Tow. oratoryjnego.

Z TEATRU BAGATELA. „Kaprys kobiecy", który wczoraj ukazał się poraz pierwszy z pp. Marją Modzelewską, Kwiatkowskim, Wesołowskim, Kolman, Ordyńską, Hellen, Gorajską, Miedzińską, Solarskim, Winklerem na czele powtórzony będzie dzisiaj w sobotę, w niedzielę i we wtorek. Dzisiaj po południu o godz. 4 „Mężczyzna, zwierzę i cnota" po cenach zniżonych. W niedzielę po południu o godz. 4 po cenach zniżonych „Dzwonek alarmowy".

OPERETKA. Powtórzenie „Bajadery" w niezmienionej obsadzie dziś w sobotę, w niedzielę, we wtorek, w czwartek i w piątek. W niedzielę po poł. „Szalona Lola".

SALA KONCERTOWA

FELIKS EYLE, skrzypek..

Czy nowa gwiazda na horyzoncie muzycznym?. Talent, sympatyczne wystąpienie, piękny ton, przemawiają za potwierdzeniem naszego pytania. Postęp od poprzedniego występu niewątpliwy, poparty cudownym instrumentem, który w rękach młodego wirtuoza gra i śpiewa całą pełnią tonów. Za sumiennością muzyczną i smakiem p. Eylego przemawia dobór programu: Haendel, Bach, Mozart, Beethoven.

Wrażenie ogólne koncertu w pełnem tego słowa znaczeniu dodatnie; wywoływania i dodatki świadczyły o zupełnem podbiciu słuchaczy. O p. Eylem dużo jeszcze słyszeć będziemy.

REPERTUAR

TEATR MIEJSKI (początek o godzinie 7½)
Sobota: „Carewicz Aleksy"
Niedziela: „Sen nocy letniej"

BAGATELA (początek o godzinie 8-mej)
Sobota po poł.: „Mężczyzna, zwierzę i cnota"
Sobota wieczór: „Kaprys kobiecy"
Niedziela: „Kaprys kobiecy"

OPERA i OPERETKA (początek o g. 8)
Sobota: „Bajadera"
Niedziela po poł.: „Szalona Lola"
wieczór: „Bajadera"

KINO „UCIECHA" (ulica Starowiślna)
„Złamana lilia" z Lilianą Gish. Reżyserja Griffitha.

KINO „NOWOŚCI" (ulica Starowiślna)
„Wschód i Zachód", wspaniały obraz dramatyczny

KINOTEATR „REDUTA" (ulica Lubicz)
„Dziki miód" z Priscillą Dean.

KINO „WARSZAWA", (Stradom 15)
III i IV serja filmu „Hrabina Paryża i Apasz"
Poniedziałek: zamknięte
Wtorek: „Piąta ulica" w głównej roli Lucy Doraine

Z KRAJU

Przed sezonem zimowym w Krynicy

W Krynicy wedle wszelkich nieomylnych „znaków" otwarty będzie w najbliższych dniach pierwszy sezon zimowy! Oczywista sezon ten nie rości sobie jeszcze wcale pretensji do dużej frekwencji, ale dzięki sprężystości i energji dyrektora zdrojowego inż. Nowotarskiego uruchomi się już w najbliższym czasie w dobudowanych 2 skrzydłach domu zdrojowego 12 kabin dla kąpieli mineralnych, 2 kabiny borowinowe i 3 dla zabiegów wodoleczniczych, a 54 pokoi w domu zdrojowym pomieścić może w kilkumiesięcznym sezonie zimowym dość pokaźną ilość tych, którzy bądźto w lecie nie mogą korzystać z dobrodziejstw zdrojowiska, bądź też chcą i „mogą" dwa razy rocznie poświęcić kilka tygodni trosce o zdrowie.

Na ogół Krynica coraz więcej nabiera cech europejskiego zdrojowiska.

W ciągu jednego roku, względnie kilku miesięcy letnich dokonano cudów: przełożono drogę zakładową nad Kryniczanką z obustronnymi chodnikami, zbudowano 4 mostki żelazno-betonowe, dokończono rozszerzenia wodociągów, prowadzi się głębokie wiercenia dla uzyskania dalszej ilości wody mineralnej dla nowych łazienek (pod które kamień węgielny poświęcił osobiście prez. Wojciechowski 10 sierpnia br.) ponadto wykończono budowę wspomnianych wyżej 2 skrzydeł Domu Zdrojowego, przystąpiono do budowy nowej cieplarni, przełożono sieć elektryczną na drugą stronę potoku, oddano w zakładzie do użytku po raz 1-szy do picia 2 zdroje Jana i Józefa, które razem z Kryniczanką, Słotwinką, Dobroździejem, Karolem i Zubczem stanowią poważną liczbę 1 zdrojów a mówią na ucho, że dyr. Nowotarski przystąpił do budowy jakiegoś nowego zdroju, gotując tem nową niespodziankę kuracjuszom.

Trzeba dodać, że rząd docenia należycie znaczenie Krynicy i w tym ciężkim roku przeznaczył dla niej 5 miljardów, poczem zapewne nastąpią dalsze a tak pożądane dotacje, skoro naprawdę Krynica za lat kilka ma stanąć w rzędzie pierwszorzędnych miejscowości kuracyjnych europejskich.

WIADOMOŚCI GOSPODARCZE

Wolno czy nie?

II. Na zagadnienie, jak traktować rachunki wystawiane z powołaniem się na stałe waluty, odpowiedziało już samo życie gospodarcze, potwierdzając starą prawdą, że ono wyprzedza ustawy, których zadaniem jest nowe prądy ujmować w normy prawne. Zdaje się, że śmiało można zaryzykować twierdzenie, że dziś już w innej formie faktur nie wystawia się wcale.

Niemniej jednak warto się zastanowić, czy ten objaw życia gospodarczego a raczej sposobu przystosowania się jego do obecnych warunków walutowych w państwie, pokrywa się z istniejącymi przepisami prawnymi, czy zawsze, czy tylko pod pewnymi warunkami i ewentualnie jakimi.

Sprawę rozpatrzeć należy z punktu widzenia dwóch ustaw: ustawy o ustanowieniu marki polskiej prawnym środkiem płatniczym w Rzeczypospolitej ze stycznia 1920 r. oraz ustawy o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku z lipca 1920.

Prócz tych dwóch ustaw omawia jeszcze charakter marki polskiej jako ogólno-państwowego środka płatniczego ustawa o Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej z 7 grudnia 1918 — dla naszej jednak sprawy nie przedstawia ona większego znaczenia, gdyż nie ustanawia przymusu walutowego dla ogółu obywateli, tolerując jeszcze obieg koron czesko-węgierskich.

Idzie zatem tylko o wyżej wspomniane ustawy a o ile o nie chodzi — to na pytanie, czy można faktury wystawiać w Państwie Polskiem w obcych walutach, odpowiedzieć należy kategorycznie: **nie!**

Z góry jednak przyznać należy, że do wniosku tego dojść można ze względu na ustawę dla tej materji zasadniczą — ustawę o marce jako środku płatniczym — tylko drogą interpretacji.

Artykuł pierwszy ustawy tej stwierdza, że marka jest prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej, ale nie jedynym — co wyraźnie powiedzieć była powinna i nie zawiera postanowień karnych za wykroczenie przeciw temu przepisowi prawnemu, naodwrót wprowadzając kary za naruszenia innych postanowień ustawy, które już jednak regulują tylko stosunek marki do korony (owe osławione 70:100).

Jeżeli mimo to sądzimy, że z ustawy tej zakaz taki wynika, to z tej przyczyny, że inna intencja ustawodawcy przypisaną być nie może a ona taksamo, jak wyraźne przepisy ustawy, obywateli obowiązuje. Wynikać to może ponadto z postanowień artykułu drugiego ustawy, w którym mowa o koronie austrjacko-węgierskiej jako o środku płatniczym, który w pewnej części państwa był prawnym **„dotychczas“** tj. do chwili wejścia w życie ustawy.

Jeśli zatem był dotychczas i już nie jest, to zostaje jedynie marka, wobec czego marka polska jest **wyłącznym** prawnym środkiem płatniczym.

Rachunki mogą być jedynie zatem wystawiane w markach polskich.

Jak sobie jednak władza poradzi z naruszeniem tego przepisu, dla którego niema sankcji karnej — to inna rzecz i o tem pomówimy poniżej.

Choć tylko ubocznie, ale już zupełnie stanowczo reguluje tę sprawę artykuł szósty ustawy o należytościach stemplowych od sprzedaży przedmiotów zbytku z 16 lipca 1920, który w ustępie ostatnim postanawia, że cenę towaru wolno oznaczać **tylko** w walucie, mającej obieg w kraju, a więc marki polskiej. Artykuł 17 tej ustawy obkłada naruszenie tego przepisu karą.

Jest już zatem i kara, — niemniej jednak nie została usunięta wątpliwość — czy Władza przepis karny dla specjalnej dziedziny podatku luksusowego wydany zastosuje dla przekroczeń innej ustawy ogólnej natury — czy może drogą dość zawiłej i niezbyt naturalnej interpretacji przepisów ustawy poprzednio omawianej zastosuje karę za naruszenie przepisów o zakazie żądania koron a zatem tembardziej innych walut, które nigdy na obszarze Polski nie miały obiegu.

W każdym razie jedno jest pewne, że ustawodawstwo nie jest pod tym względem wyraźne i wymaga uzupełnienia — rzeczą zaś prawników będzie drogą interpretacji wybrnąć z trudności.

Dla nas materja ta nie jest istotną — poprawny bowiem obywatel stosuje się do ustawy bez względu na kary — i jeśliśmy ją poruszyli, — to raczej ze względu na całokształt zagadnienia.

Wracając do tematu powtarzamy, że fakturowanie w obcej walucie nie jest dopuszczalne, **nie jest jednak** — zdaniem naszem — **nielegalnem** wystawienie rachunków z powołaniem się na obcą, stałą walutę z **wyraźnem zastrzeżeniem, że zapłata ma nastąpić w markach polskich.**

Taka treść faktury — naszem zdaniem — nie sprzeciwia się ustawodawstwu, bo w tym wypadku cenę oznaczono w markach polskich, skoro czego innego nie domaga się ten, kto pisze „płatne w markach polskich“ — a tylko dla **technicznego** określenia jej wysokości posługuje się dolarem czy frankiem szwajcarskim jako stałym **miernikiem wartości,** którego to charakteru marka polska obecnie nie posiada.

Nie inaczej rozumuje i sam ustawodawca, który coraz częściej posługuje się pojęciem złotego franka np. ustawa o podatku majątkowym. Z pominięciem pewnej liczby wyjątków i **dobrowolnej** wpłaty zaliczek w walutach obcych, podatek ten inaczej też nie będzie wpłacony jak w markach polskich.

Ustawa ta nie jest wszakże niczem innem, jak rachunkiem czy fakturą Państwa pod adresem obywatela na pewną ilość... obcej waluty, płatnej w markach polskich.

W. G.

Sprawozdanie handlowe

Zbliżający się koniec roku, oraz Święta Bożego Narodzenia nie omieszkały wywrzeć swego wpływu na rynek produktów.

Nieliczne zmiany w cenach zawierając dalszą zwyżkę oleju rycynowego. Balsam Tolu jest nieco przystępniejszy i toż samo da się powiedzieć o mentolu. — Mocny nastrój utrzymuje się na rynku chemikalji farmaceutycznych i donoszą o kilkakrotnych zwyżkach, m. i. szczególnie kokainy. — Salicylan sodu jest bardzo mocny i stosunkowo rzadki. — Rynek chemikalij przemysłowych jest bardzo stały i spodziewają się mało zmian do końca roku. — Czysty kwas octowy i potasz żrący są mocniejsze.

ANYSZ. — Zapasy są obecnie szczupłe.

ANTYMON. — Z końcem ubiegłego tygodnia była nowa zwyżka ceny za najlepszy angielski gatunek.

KADM. — Zapotrzebowanie jest skromne a zapasy dostateczne, co wpływa na obniżenie ceny.

RUMIANEK — jest spokojny.

TRAN. — Nasz korespondent z Bergen donosi pod datą 10 grudnia, że rynek jest zupełnie zaniedbany.

RTĘĆ — była przez dłuższy czas zupełnie nieczynna i nastrój zdaje się być przystępny, zwłaszcza, że ogromnie mało było zgłoszeń handlowych na eksport. — Kupcy powstrzymują się od transakcyj spodziewając się niższych cen, tembardziej, że doniesiono o łatwiejszych ofertach ze strony producentów włoskich.

SZAFRAN. — Nadejście swieżego hiszpańskiego zbioru jest spodziewane w najbliższych kilku dniach.

Chemikalja farmaceutyczne

Mocny nastrój na tym rynku utrzymał się w zupełności i notują znowu zwyżki niektórych artykułów. — Jedyna zniżka jest w solach bromowych, które po okresie dosyć ostrej zwyżki spadły do niższego poziomu i na nim się ustaliły. — Kokaina jest droższa. — Sytuacja, co się tyczy zasiłków z Niemiec — jest niezmieniona i cokolwiek stamtąd nadejdzie, będzie po b. wysokiej cenie na rynku.

ACETANILID — jest bardzo mocny. — Zapasy jego ograniczone ze względu na ciągłą odmowę pozwolenia na import w dostatecznej ilości.

ACID. Benzoic. Niema dostatecznych ilości — ceny są nominalne.

KWAS BOROWY. — Ceny są niezmienione.

CALC. LACT. — Utrzymuje się w cenie przy ożywionych obrotach.

HEKSAMIN. — Wobec dostatecznych obrotów cena utrzymuje się wysoka.

METYL SALIC. — Droższe ceny z ostatniego tygodnia poszły jeszcze trochę w górę.

FENACETYNA. — Nie wiele można otrzymać.

NADMANGANIA POTASU. — Ceny sprzedawców utrzyumją się w pełni.

RESORCYNA — ma tendencję mocniejszą.

SALOL — osiągnął dość wysoką cenę.

SOD. BENZ. jest wogóle wątpliwem czy są jakie zapasy na miejscu.

WANILINA — miała nieco mocniejszą tendencję.

Ceny złota i srebra

Złoto: Dolar 5,939.000. Rubel 4,055.000. Marka niem. 1,414.000. Korona austr. 1,203.000. Unja łacińska 1,145.000. Gulden hol. 2,386.000. Funt szterl. 28,899.000. Dukat 13,576.000. Korona skandyn. 1,591.000. 1 gram złota 3,946.703.

Srebro: Rubel 2,030.000. Marka niem. 564.000. Korona austr. 471.000. Unja łacińska 471.000. Gulden hol. 1,066.000. Floren austr. 1,253.000. Szyling 590.000. Dolar 2,713.000. Korona skand. 677.000. 1 gram srebra 112.841.

Ceny ziemiopłodów

Kraków, 21 grudnia. W tys. mkp. Pszenica 21000 do 22000, żyto 12000, owies 10 mil., jęczmień zwyczajny 11 mil., brow. 11 mil. do 13 mil., grysik pszenny 45 mil., otręby pszenne 8 mil., żytnie 7000 pszenny 45 mil., otręby pszenne 8 mil., żytnie 7000 fasola 30 do 35 mil., groch okrągły 30 do 35 mil.; ceny za 100 kg. loco Kraków. Mąka pszenna 400000 pszenna „1“ 300000, żytnia miejscowa 220000, poznańska 220000 do 240000. Za 1 kg.: Ziemniaki 2500 6000. Dowóz dostateczny, z tego powodu tendencja chwiejna. Ruch, mimo okresu przedświątecznego ożywiony.

W tys. mkp.: Siano miejscowe 3500—6000, wołyński 3000—4000, Galicyjskie siano koniczyny 7000, słoma prosta 4500—5000, mierzwa 3000 do 3500. Z powodu braku dowozu tendencja zwyżkowa.

Lwów, 21 grudnia. W tys. mkp.: pszenica krajowa 15000—16500 (szac), żyto małopolskie 9200—9600 (szac), jęczmień brow. 9400—10000 (szac), owies małopolski 8400—8800 (szac), maka i otręby jak w dniu wczorajszym. Dla zboża twardego zastój w tranzakcjach, ziemniaki przemysłowe silnie poszukiwane; tendencja utrzymana, usposobienie słabe.

Warszawa, 21 grudnia. W tys. mkp. za 100 kg. netto: Franco st. załad.: żyto kongr. 10000—10200, 10400, jęczmień 10750, pomorski 11250, kresowy 10100, owies kongr. 10020—9500—10000—9900, 10750, mąka żytnia 70 prc. 17500; franco Warszawa: owies kongr. 10600—10500, mąka żytnia 70 prc. 17800. Tendencja zwyżkowa, obroty średnie.

Bydgoszcz, 20 grudnia. W tys. mkp. loco Bydgoszcz, w hurcie: pszenica 18000—19000, żyto 10000—11200, jęczmień brow. 10500—11300, groch polny 14000—16000, owies 10500—11800, ziemniaki fabr. 2000—2500, mąka pszenna 34500—35500, żytnia 70 prc. wraz z workiem 17000—18000, otręby pszenne 9500, żytnie 8600.

Z SEJMOWEJ KOMISJI OCHRONY PRACY. Komisja ochrony Pracy przyjęła wczoraj w drugiem czytaniu ustawę „o obowiązkowem stosowaniu wskaźnika zmian kosztów utrzymania do regulowania płac zarobkowych“. Projekt rządowy nie rozciągnął ustawy na zakłady, zatrudniające czterech i mniej pracowników, na wniosek jednak socjalistów i te zakłady poddane zostały działaniu ustawy. Przeszedł również wniosek Z. P. S., ażeby wskaźnik obowiązywał i w stosunku do płac, które przekroczyły płace przedwojenne. Przeciwko temu opowiedzieli się posłowie ze Zw. L.-N., Dubadecy i Piastowcy. Za wnioskiem natomiast wraz z lewicą głosowali Chadecy.

Ta sama większość uchwaliła wniosek socjalistów, że płace nie mogą być niższe, niż minimum egzystencji ustalone przez komisje dla badania zmian kosztów utrzymania. Po przejściu tych wniosków pos. Rusinek (Piast) zrzekł się referatu. Referat objął pos. Żuławski.

Określono długość okresu, dla którego ma być obliczony wskaźnik na tydzień. Rada Ministrów może jednak okres ten przedłużać, względnie skracać. W wyjątkowych wypadkach może też na pewien czas zwalniać poszczególne zakłady od obowiązku stosowania wskaźnika.

Wszelkie sposoby regulowania płac, korzystniejsze dla pracownika od tych, które przewiduje ustawa, są dopuszczalne. Jeśli na miejsce zwolnionego pracownika przyjęty zostanie nowy, posiadający te same kwalifikacje, winien on otrzymać płacę nie niższą od tej, która należałaby się w tym samym okresie zwolnionemu pracownikowi.

„HERBEWO“ HERLICZKA, BEŁDOWSKI, WOŁOSZYŃSKI, ZJEDNOCZONE FABRYKI TUTEK I BIBUŁEK S. A. W KRAKOWIE. Kapitał zakładowy 220 miljonów mkp., podzielonych na 22.000 sztuk akcji okazicielskich, każda po 10.000 mkp.

Koncesjonarjuszami Spółki są: Bank Małopolski S. A. w Krakowie, Krakowska Spółka Rolniczo-Przemysłowa, Spółka z ogr. odp. Szczepan hr. Tarnowski, Stanisław Wołoszyński. Adam Kirchmayer, Władysław hr. Bobrowski i Lucjan Wędrychowski.

ZMNIEJSZENIE KONTYNGENTU EKSPORTOWEGO. Dnia 18 bm. zmniejszony komplet głównego urzędu przywozu i wywozu obradował nad podziałem kontyngentu wywozowego nasion oleistych, tzn. siemienia lnianego i rzepaku. Wobec stanowiska delegata min. przemysłu i handlu kontyngent rzepaku zredukowano z 400 wag. do 100 wag. Kontyngent siemienia utrzymano w wysokości 100 wag.

Rozwój kursów na giełdzie krakowskiej w bież. tygodniu

Kraków, od poniedziałku 17 grudnia do piątku 21 grudnia

AKCJE	Tranzakcje w tysiącach marek	
	17/XII	21 XII
P. T. H. I—V em. . . .	550-680	800—860
„Impex“	22-22.5	29-30
„Pharma“ (B. Jawornicki)	515—525	700—890
„Polski Glob“	90-100	120—135
Żegluga Polska	110—120	130—160
Zieleniewski I—IV em. . .	22500 23500	25500-27500
Warsz Parowozy I—II em	790—870	815—860
H. Cegielski, Poznań I—IX	1020-1100	1800-1900
„Trzebinia“ I—VI em. . .	850-900	1425—1500
Górka	23000-23500	35000-37000
Siersza	15000—15500	14100—15500
Tepege	5500—6200	5800—6000
Polska Nafta	800-850	960-1150

AKCJE	Tranzakcje w tysiącach marek	
	17/XII	21/XII
„Pokucie“ Naft. S. A. I em.	650—675	680—710
Strug	1500-1750	2250-2350
„Krakus“ I—VI em. . . .	1000-1200	1600—1900
Porcelana Ćmielów . . .	1550-1800	1750-1850
Fabr. cukru w Chodorowie .	6450—6600	9300-9650
Elektr. Siersza I—IV em.	310—325	390—420
S. W. Niemojowski . . .	675—750	800
Bank Przemysłowy I-VIII	545-575	845—960
Bank Małopolski	1400	1425—1450
Ziemski Bank Kredyt. . .	260—265	410-500
Powszechny Bank Kredyt.	95—100	105—120
Bank Związ. Spółek Zarob.	4000-4300	6500—7000
A. Piasecki	3000-3100	3000-3150

(=) Rzut oka na powyższe zestawienie tygodniowe stanowią wymowną demonstrację „ad oculos“ wzmocnionej tendencji na rynku efektów. Poza 3 gatunkami papieru, które pod koniec tygodnia lekko się osłabiły (Parowozy, Siersza górnicza i Tepege) wszystkie inne zwyżkowały poważnie. Zaraz z początkiem minionego tygodnia giełdowego ujawnił się gwałtowny pokup prawie wszystkich walorów, a przedewszystkiem akcyj przemysłu metalurgicznego.

Cegielski zyskał na kursie 800.000, Trzebinia żelazo 600.000. Zieleniewski 4 miljony. Z walorów naftowych zyskała znacznie na kursie Polska nafta, która awansowała o 300.000. Akcje cukrownicze silnie poszukiwane. Chodorów poprawił swój kurs o 3,050.000. Chybie doszło do rekordowego kursu 16 miljonów. W dziale bankowym największą zwyżkę wykazał Bank Zw. Spółek Zarobkowych (+ 2,700.000), pozatem Bank Przemysłowy mocniejszy o 385.000 i Ziemski Kredytowy o 235.000. Cała grupa akcyj handlowych była w pełnym ruchu zwyżkowym. Niewątpliwie kursa tych akcyj są wciąż jeszcze w porównaniu z ich istotną wartością śmiesznie niskie, stąd znaczny pokup na te akcje.

Najwybitniejszą zwyżkę osiągnęły sztandarowe akcje giełdy krakowskiej: Jaworzno i Gazy. Zwłaszcza Jaworzno kupowano chętnie po kursach rosnących z dnia na dzień.

Obroty akcjami w minionym tygodniu na ogół bardzo znaczne. Zasadnicza tendencja na okres poświąteczny mocna.

Na rynku dewizowym silna deruta. Kurs dolara na początku tygodnia przekraczający 7 miljonów spadł oficjalnie do 6.300.000. Sytuacja dla walut i dewiz w dalszym ciągu niepewna.

GIEŁDA WARSZAWSKA

Warszawa, 22 grudnia. Giełda. Akcje. Cyfry w tysiącach mk. Bank dysk. 5500. Bank dla handlu i przem. 1800. Bank kred. 1600. Bank małopol. 1500—1350. Bank zjedn. ziem pol. 1600—1925. Bank handl. Poznań 4000—4250. Bank wileński 250. Cerata 325—310—315. Puls 540—560—550. Wildt 625—700. Cukier Warszawa 7800—8350—8300. Częstocice 5000—5200—5100. Firley 450—445—450. Drzewny przemysł 900—1000. Cegielski 1700—2100—1950. Modrzejów 16000—16750 dr. 17000—19000. Orthwein 750—700. Rudzki 2650—3100—2750 3300—3200 dr. 3000—3300. Ursus 1750—2000—1900 Parowozy 770—850—825. Hurt. 600. Żegluga 360—340 VII 340—325. Elektryczność 2800—3100—3050. Spirytus 5700—7000. Pol. nafta 925—900—950. Lenartowicz 240—265—260. Siła i Światło 1200—1600—1550. Ćmielów 1700—1740—1725. Norblin 1600—1550—160—1775. Belpol 105, 120, 115. Boveri 2500. Loyd 420—560. Unja 17000—22000. Pomoc szkolna 100. Maszyny 875—975. Kopek 165—180—160. Bank handl. Warszawa 4700. Bank przem. Lwów 810—850—820. Bank zach. 2700—3250. Bank zw. sp. 6800. Bank zw. ziemian 400—405. Bank pow. kred. 175—210—190. Sole potas. 9000. Kijewski 5300—5100—5340. Czersk 1050—1150—1100. Gosławice 2300—3500—3350 VI 2400—3200. Michałów2000—2500—2400. Łazy 325—360—350. Węgiel 9400—9850—9500—10250—10000—11750—10600—10300—11000 dr. 10800—11100. Lilpop 1400—1300 1450. Ostrowiec 25250—27000—26500. Ron Zielińskich 950—1050 IV. 800—850.
Starachowice 5725—6150. Pocisk 900—1000. Zieleniewski 28000—29600. Żyrardów 500000—510000. Borkowski 1475—1375—1400. Jabłkowscy 430—395—415. Polbal 160. Haberbusch 7150—7350. Nobel 1750—1800—1780 VI 1685. Pustelnik 1100. Chodorów 87000—7250—8700. Spiess [illegible]—1750. Trzebinia 850—875 860. Pol. przem. naft. 1350—1400. Skóry 180. Zach. tow. dla handlu 320. Konopie 760—800—775 V 750—700. Papier 1750—1800—1725. Fitzner 10250—12750.

Warszawska giełda pieniężna

Warszawa, 22 grudnia. Giełda. Waluty. Dolary Stanów Zjednoczonych 6,100 tys. do 6 mil. sprz. 6,060 tys. k. 5,940 tys., Frank francuski 304.000—303.000, Frank złoty w kupnie 1,146,800, Pożyczka złota 8,750.000—8 miljonów, miljonówka 175.000—200 tys.

Czeki. Belgja 275.000 sp. 278.000 k. 272.000, Holandja 2.200, Praga 177.200—174.500, Londyn 25 600 tys. do 26; 560 tys./ do 25,700 tys. do 26.120 tys. sp. 26,380 tys., k. 25,360 tys., Nowy Jork 6,100 tys. do 6 miljonów sp. 6,060 tys. k. 5,940 tys. Paryż 311.500—306.000 sp. 309.000 k. 303.000, Szwjacarja 1,063 tys. do 1,045 tys. sp. 1,055.000 k. 1,035 tys. Włochy 263 tys., Wiedeń 85 i pół. do 84 i pół, sp. 85 i pół, kupno 83 i pół.

ŻYCIE GOSPODARCZE

„JASŁO“ ZAKŁADY PRZEMYSŁOWO-NAFTOWE GARTENBERG I SCHREYER W NIEGŁOWICACH. Walne zebranie konstytuujące odbyło się 20 grudnia. Kapitał zakładowy 3 miljardy marek, rozebrany w całości przez rodzinę założycieli. Do Rady zawiadowczej wybrani: Ignacy, Aleksander, Józef, Henryk i Dr Edward Gartenbergowie, Natan Goldhammer, Wolf Goldschlag, Dr Natan Oberländer, Markus Schiller, Marceli, Dr Maksymiljan i Ignacy Schreyerowie. Nadzwyczajne Walne zebranie odbędzie się 21 stycznia 1924.

Organem dla statutowych ogłoszeń Spółki ustanowiono „Kurjera Wieczornego“ w Krakowie.

„DOLINA“ PRZEMYSŁ LEŚNY SPÓŁKA AKCYJNA. Zatwierdzonym został statut Spółki akcyjnej pod powyższą firmą z siedzibą w Krakowie i kapitałem zakładowym 500 miljonów mkp., podzielonych na 50000 sztuk akcji, każda po 10.000 mkp. Akcje Spółki są w 60 prc. imienne, w 40 prc. okazicielskie.

Jako założyciele figurują: Bank Małopolski, S. A. w Krakowie, Tuszowski Przemysł Leśny, spółka z ograniczoną odp. w Krakowie, Hipolit Fromer, Jan baron Götz-Okocimski w Okocimiu, Michał Pohorski, Dr Ludwik Roher, przemysłowiec we Lwowie, Dr Jan Włodek.

WAŁORYZACJA PŁAC ROBOTNICZYCH. Dnia 19 bm. odbyła posiedzenie Komisja Centralna Związków zawodowych robotniczych, która w związku z postępującą dewaluacją uchwaliła następującą rezolucję:

„Komisja Centralna Związków Zawodowych wyraża opinię, że wszystkie stronnictwa robotnicze w Sejmie winny w obecnych warunkach dążyć do jaknajśpieszniejszego przeprowadzenia ustawy o waloryzacji płac robotniczych, przyczem swój stosunek do przedłożeń budżetowych Rządu winny one uzależnić od stosunku Rządu i Sejmu do ustawy o waloryzacji płac“.

DZIWNE PRAKTYKI WYWOZOWE. Agencja prasowa „Varsovia“ przynosi następującą charakterystyczną wiadomość: „Konsorcjum szwajcarskie finansujące budowę hotelu reprezentacyjnego „Helwetia“ w Warszawie otrzymało na pokrycie zobowiązań rządu polskiego zezwolenie na wywóz 400 wag. cukru poza ogólnym kontyngentem tego artykułu“. W jaki sposób konsorcjum, budujące hotel, zajmuje się wywozem cukru „na pokrycie zobowiązań rządu“ — oto zagadka, której rozwiązanie zaorał ze sobą rząd poprzedni.

AUSTRJACKIE TOW. BUDOWY WAGONÓW W POLSCE. Niedawno założone w Wiedniu Tow. Budowy wagonów kolejowych („Aktiengesellschaft für Eisenbahnbedarf“) przystępuje do utworzenia w Polsce towarzystwa filjalnego z udziałem wybitnych osobistości polskich. Między in. dr Juljusz Twardowski b. minister dla Galicji, obecnie prezes izby Handlowej polsko- austrjackiej, b. prezes ministrów dr Juljusz Nowak i b. minister kolei, inż. Jasiński.

Giełda poznańska

Poznań, 21 grudnia. Bank Kwilecki 3250—3600. Bank Przemysłowców 4500. Bank Związku Sp. Zarobkowych 7000. Poznański Bank Ziemian 1800—2000—1800. P. Bank Handlowy 4000. Bank Młynarzy 400—320—400. Wielkopolski Bank Rolniczy 110—120. Arkona 3200. Barcikowski 700—1500—1300. Browary Krotoszowskie 5000. Centr. Przem. Rzeźn. 650. Cukrownia Zduny 90000. Cegielski 2000—1800. Centrala Rolników 400. Centrala Skór 4000—5000. Galwana 400—450. Garbarnia Parowa 800. Goplana 2500—2200. Hurtownia Drogeryjna 150. C. Hartwig 800—850. Hartwig-Kantorowicz 4000—4500. Hurtownia Związkowa 170—180. Hurtownia Skór 550—650. Hurtownia Spółek Spoż. 500. Herzfeld-Victorius 11000—14000—13000. Iskra 3500—3800. Lubań 145000. Dr. Roman May 70000—77500—75000. Młynotwórnia 1800—2000. Młyn Ziemiański 2700—2600. Patria 3600—4000. Płótno 2000—1750. Papiernia Bydgoszcz 1000. Pneumatyk 320—350. Pendowski 850. Poznań. Spółka Drzewna 2200—2500—2300. Spółka stolarska 3500. Starogardzka Fabr. mebli 850—1000—950. Tkanina 800—1000. Syndykat dla h. zagr. 200. Unja 18000—19000—18000. Wagon Ostrowo 5000. Wisła Bydgoszcz 25000—30000—28000. Wytwórnia Chemiczna 400. Zjedn. Browary Grodziskie 3000—3100—3050. Len w Toruniu 2500. Zakłady Chem. w Główni 800—700.

GIEŁDY ZAGRANICZNE

Dzisiejsza giełda w Zurychu

Zurych, 22 grudnia. **Otwarcie giełdy.** Holandja 217 i pół. Nowy York 574. Londyn 24.98. Paryż 29.32. Medjolan 24.77. Praga 16.79. Budapeszt 003.02. Belgrad 6.50. Sofja 4.10. Wiedeń 00080 i 3 czwarte, austr. korona stemplowana 00081.

Praga, 21 grudnia. Dewizy Amsterdam 1305. Berlin 8.25. Chrystjania 5.12, Kopenhaga 612, Sztokholm 908, Londyn 149 i siedm ósmych, Nowy Jork 3440, Wiedeń 482 i pół, marki niem. 810 i pół bilj. marki polskie 5 za miljard, Paryż 195 i trzy czwarte.

KALENDARZYK GIEŁDOWY

NOWE SPÓŁKI AKCYJNE.

Zakłady chemiczne „Laokoon“ Spółka akcyjna we Lwowie — o kapitale zakładowym 500 miljonów mkp.

„Branka“ Fabryka Cukrów, Czekolady i Kakao, Spółka akcyjna we Lwowie — o kapitale zakładowym 600 miljonów mkp.

Żyrardowska Fabryka Tkanin Metalowych — Spółka Akcyjna w Żyrardowie — o kapitale zakładowym 250 miljonów mkp.

Tramwaje Elektryczne w Zagłębiu Dąbrowskiem, Spółka akcyjna w Sosnowcu — o kapitale zakładowym 2 miljardy mkp.

Przemysł Rybny na Polskim Bałtyku, Spółka Akcyjna w Warszawie — o kapitale zakładowym 20 miljonów mkp.

Zakłady Przemysłowe Garbarskie „Natalin“ — Spółka Akcyjna w Grodzisku — o kapitale zakładowym 1 miljard mkp.

ZEZWOLONO NA PODWYŻSZENIE KAPITAŁU ZAKŁADOWEGO.

Handlowa Spółka Akcyjna „Impex“ w Krakowie, o 35 miljonów mkp., czyli do 70 mil. mkp. przez VI emisję 250.000 sztuk nowych akcyj.

Polskie Huty szkła Spółka Akcyjna w Krośnie, o 42 miljony mkp., czyli do 63 miljony mkp., przez IV emisję 150.000 sztuk nowych akcji.

Polskie Towarzystwo Akumulatorowe Spółka Akcyjna we Lwowie — o 100 miljonów mkp., czyli do 150 miljonów mkp. przez II emisję 100.000 sztuk nowych akcyj.

Śląski zakład Kredytowy, Spółka akcyjna w Bielsku — o 60 miljonów mkp., czyli do 1 miljarda mkp., przez III emisję 600.000 sztuk nowych akcyj.

Bank Kujawski we Włocławku Spółka akcyjna o 750 miljonów mkp., czyli do 1 miljarda mkp., przez V emisję 750.000 sztuk nowych akcji.

Rafinerja olejów Mineralnych i Zakłady Chemiczno- Naftowe „Kontakt“, Spółka akcyjna w Warszawie — o 350 miljonów, czyli do 500 miljonów mkp. przez III emisję 350.000 sztuk nowych akcyj.

Towarzystwo Producentów Rolnych dla Handlu i Przemysłu, Spółka Akcyjna w Mławie o 450 miljonów mkp., czyli do 500 miljonów mkp. przez II emisję 90.000 sztuk nowych akcyj.

Za treść ogłoszeń Redakcja nie odpowiada

KURSA MATURYCZNE »WIEDZA«

Kraków, Studencka 14 I. p.

pod osobistem kierownictwem Prof. Bogusława Butrymowicza przyjmują wpisy codziennie od 10—1 i od 3—6, w niedziele i święta od 10—12.

Kursa obejmują:

I. Kurs maturyczny 1-roczny i 2-letni gimn. wszystkich typów. — II. Kurs niższy, przygotowujący do egz. wstęp. do kl V. gimn. — III. Kurs seminaryjny 1-roczny i 2-letni. IV. Analogiczne kursa pisemne zapomocą świeżo opracowanych instrukcyj i objaśnień. Uczniom (uczenicom) zapisanym na kurs pisemny przysługuje prawo uczęszczania raz na tydzień na wykłady zbiorowe. 328

Jedyne kursa w Krakowie, na których udzielają lekcyj wyłącznie fachowi profesorowi ze szkół średnich.

Spis Grona Profesorów do przejrzenia w Sekretarjacie.

Informacje i prospekta darmo.

Wyp... za kaucją wszelkie podręczniki.

Na sezon zimowy!!

wykonuje wszelkie roboty w zakres **krawiectwa** i kuśnierstwa wchodzące tak **męskiego** jak i **damskiego** o (25% taniej niż w śródmieściu) z własnych materjałów lub dostarczonych. Polecam również gotową konfekcję męską po cenach nader niskich. 275

Józef Gajda

Kraków-Dębniki, Rynek 9, (sklep).

Wyjątkowa okazja gwiazdkowa

5 l. rumu najlepszego	mk.	4,500.000
5 „ „ II. sorty	„	4,000.000
5 „ żytniówki I. sorty	„	4,000.000
5 „ „ II. „	„	3,500 000
5 „ likieru I. „	„	10,000.000
5 „ „ II. „	„	7,500.000

493 **Naczynie należy przynieść ze sobą** 4441

Prądnicka fabryka wódek

T. Immerglück

Prądnik Czerwony (za rogatką Warszawską).

Prawdziwie cicho pisząca maszyna do pisania jest tylko L. C. Smith & Bros N. Y. U. S. A. LUDWIK AKS IAN, Kraków, Telefon Nr. 32-88

361

Maszyny młyńskie

oraz wszelkie przybory dla młynów i artykuły techniczne dostarcza BIURO TECHNICZNE 382

A. ROMER, Kraków,

PLAC MATEJKI L. 5, — Telefon Nr. 4213.

OLIWA JADALNA

świeżego transportu „Soya extra“ w puszkach 5, 10, 20 kg. tylko hurtownie przy odbiorze najmniej 80 kg. dostarcza 427

Polskie Towarzystwo Handlowe

Kraków, Sławkowska 1. Tel. 2078

Fma »The Gentleman«

Kraków, ulica Florjańska L. 2

magazyn konfekcji męskiej i dziecięcej

posiada na składzie prócz wszelkiego rodzaju konfekcji męskiej i dziecięcej, również płaszcze i kurtki skórzane damskie i męskie pojedyncze i podwójne. 410

Maszyny do pisania

rachowania i Cass Register naprawia rekonstruuje

K. Blicharski, Kraków

Florjańska L. 32. — Telefon 2434.

Najtaniej sprzedaje firma

„Lux“ Kraków

Plac Dominikański 2.

wszelkie przybory do urządzenia światła elektr. i dzwonków elektr. Tel. 3335

Potrzeba

chłopców i kobiet

do roznoszenia gazet.

Zgłaszać się w Administracji „Kurjera Wieczornego“, Dunajewskiego 5

PANIENKA która szyje, haftuje, ryszelie, mereszkuje, naprawia bieliznę — poszukuje posady na wieś najchętniej do dworu za życie i mieszkanie. — Wiadomość do Administracji „Kuriera“ pod Sierota.

HUTY STALOWE BLECKMANN

Telefon 3129.

Telegramy: Bleckmannstahl, Kraków.

Posiada w wielkim wyborze na składzie:

STAL szybkotnącą	STAL martynowską	i wogóle wszystkie rodzaje
STAL narzędziową	STAL resorową	STALI
STAL na dłuta	STAL spawalną	KONSTRUKCYJNEJ

PILNIKI we wszystkich wymiarach i gatunkach w wielkich ilościach — KOWADŁA marki „Phönix“ BLACHY martynowskie i wszelkie blachy specjalne.

KRAKÓW, UL. WOLSKA 20.